

La capacitat femenina de volar

A partir de les experiències de Montgolfier i Charles, la dèria de l'aerostació s'estengué per Europa i Amèrica. Arreu van sorgir esperits temeraris disposats a volar, de manera que els experiments, amb més o menys fortuna, se succeïren. Itàlia fou el segon país, després de França, en veure enlairar-se un globus tripulat, gesta protagonitzada el 25 de febrer de 1784 pel comte Paolo Andreani, en els jardins de la seva residència de Moncucco, prop de Milà. Era el quart viatge aeri de la història i fou efectuat amb un aèrostat montgolfier, construït pels germans Carlo i Agostino Gerli, que també van participar en el vol.

També era d'aire calent el gran globus *La Gustave*, utilitzat a Lió el 4 de juny de 1784, amb motiu de la visita del rei Gustau III de Suècia a la ciutat. Per a l'ocasió, l'aeronauta i pintor Fleurant preparà una demostració, en la qual havia de participar el comte de Laurencin, però l'aristòcrata hi renuncià, probablement retret a causa d'una mala experiència anterior.

Fleurant decidí aleshores convidar Elisabeth Thible, una cantant d'òpera que seria la primera dona a volar amb un globus lliure —el mes anterior, les comtesses de Montalembert i de Podenas, acompanyades de la senyoreta Lagarde, havien fet una ascensió amb un globus captiu—. Així que l'aparell s'elevà, Elisabeth Thible, vestida a la manera de la

Més lleugers que l'aire

Una de les ascensions de Vincenzo Lunardi a Londres, el 1875, representada pel pintor Julius Caesar Ibbetson.

deessa Minerva, interpretà l'ària de l'òpera *La Belle Arsène* que comença: *Je triomphe! je suis reine...* Fleurant li respongué gentilment amb una peça de *Zémir et Azor* que fa: *Quoi! voyager dans les nuages!...*

Durant el vol, de tres quarts d'hora i quatre quilòmetres de recorregut, assoliren els mil cinc-cents metres d'alçada, moment en què el fred i el mal d'oïda els aconsellà d'iniciar el descens. Fleurant destacaria després el gran coratge demostrat per la cantant, que s'havia ocupat d'alimentar el fogó durant tot el viatge. Tot i torçar-se un turmell en prendre terra, Elisabeth Thible pogué assistir a la recepció que li fou dispensada, on rebé les aclamacions d'uns i les esbroncades d'altres, que consideraven la seva acció poc menys que indecent.

A la Gran Bretanya el mèrit del primer vol absolut correspongué a James Tytler, un farmacèutic escocès que el 25 d'agost de 1784 aconseguí elevar-se uns quants metres sobre el terra d'Edimburg. Posteriors intents no van resultar gaire més reeixits. Descoratjat pels fracassos i després d'haver-hi invertit una fortuna, féu una darrera temptativa, el 26 de juliol de 1785, i abandonà definitivament el projecte.

Més lleugers que l'aire

En aquest interval de temps, Tytler havia estat àmpliament superat per Vincenzo Lunardi, un aristòcrata napolità que esdevindria un mite. Nascut a Lucca el 1759, Lunardi havia viatjat extensament per França abans de ser destinat a Anglaterra, com a secretari particular de l'ambaixador del Regne de Nàpols, i ràpidament es féu un lloc en l'alta societat londinenca.

El 15 de setembre de 1784, a l'edat de 25 anys, Lunardi féu el primer viatge aeri en el cel d'Anglaterra, una espectacular exhibició amb un globus d'hidrogen que s'elevà del parc d'Artilleria de Moorfields, davant de més de dues-centes mil persones, segons testimonis presencials, entre les quals el príncep de Gal·les.

Lunardi realitzà l'ascensió en solitari. Bé, en realitat no va anar sol, perquè decidí incorporar un gos, un gat i un colom com a companys de viatge. També inclogué una ampolla de vi, una cuixa de pollastre rostit i algunes altres provisions proporcionades per una dama de la cort. Quan tot estigué llest, el globus s'elevà i sobrevolà la ciutat de Londres, mentre l'aeronauta feia voleiar una bandera britànica i era seguit des de terra per una multitud enfervorida.

Va haver de fer una aturada a Welham Green per deixar baixar el gat, que s'havia marejat, mentre el colom, dotat dels seus propis mitjans aeris, feia estona que havia volat. L'indret rebé el nom, que encara conserva, de *Balloon Corner*.

A dalt, Lunardi amb l'uniforme de la companyia d'Artilleria de la ciutat de Londres, de la qual n'era membre honorari. A baix, entrada per assistir a una de les exhibicions de l'aeronauta napolità.

Més lleugers que l'aire

El vol va prosseguir fins a recórrer un total de vint-i-sis milles en dues hores i mitja, proesa que li va reportar una gran popularitat traduïda, fins i tot, a la moda femenina: aparegué la *faldilla Lunardi*, amb forma de globus, i també el desmesurat *barret Lunardi*, de seixanta centímetres d'alçada. L'estètica del moment, caracteritzada pels excessos rococó, s'adeia perfectament amb els volums exagerats de la *globusmania*, que s'estenia arreu d'Europa i era motiu de bromes i acudits gràfics, com els que acompanyen aquest text, publicats a Anglaterra el 1786.

Elegant, ben plantat, educat i cortès, Lunardi esdevingué un mite romàntic entre les dones britàniques, fama que s'incrementaria a cada nova actuació.

Les medalles d'or encunyades amb la seva efígie constituïren un preuat tresor, que les dames lluien penjat de la cadena del rellotge. El jove aventurer assaboria el seu moment de glòria i es deixava estimar. En una carta tramesa al seu tutor —publicada per ell mateix al llibre *An Account of the first aerial voyage in England (Un relat del primer viatge aeri a Anglaterra)*— el napolità reconeixia: *Sóc l'ídol de la Nació; no tinc ja cap temor que algun dia hagi de demanar almoïna! Tota la nació m'adora...*

Rebut diversos cops pel rei Jordi III, obsequiat amb regals i festes, admirat i afalagat en els salons més distingits de Londres, l'aeronauta ingressà encara una bona quantitat de diners, obtinguda de la venda d'entrades que donaven dret a assistir a les exhibicions o a visitar el globus, que quedà exposat a la sala

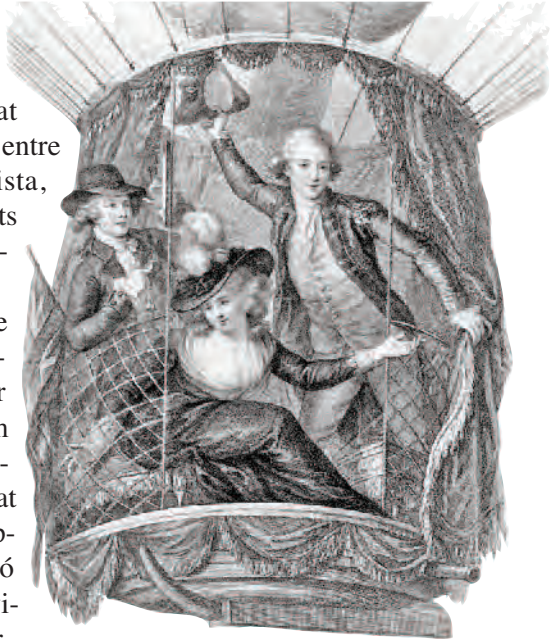
Més lleugers que l'aire

circular del Panteó d'*Oxford Street*. Tot plegat li permeté, emancipat ja del servei diplomàtic, de disposar d'un allotjament digne, una carrossa i un ajuda de cambra, a més de poder afrontar les grans despeses ocasionades per la construcció i el manteniment de l'aparell.

Per a la seva segona ascensió anglesa, Lunardi va convidar George Biggin —potentat que havia finançat la construcció d'un globus nou, decorat amb les armes reials— i la senyoreta Letitia Ann Sage, en un gest promocional a l'alçada de la seva reputació galant. Sage era una actriu molt coneguda, famosa per la seva sinuosa anatomia, que es mostrà entusiasmada des del primer moment, tot i que alguns amics provaren de dissuadir-la.

Arribat el dia assenyalat, el 13 de maig de 1785, el globus no tingué prou força per elevar-se amb tots tres a bord. Lunardi ho atribuï a un inflat defectuós, mentre la versió més estesa assegurava que la senyoreta Sage, en declarar el seu pes corporal, s'havia amagat uns quants quilos i, per tant, els càlculs havien estat erronis. Posats a haver de triar entre el mecenes o la bella artista, Lunardi optà per deixar-los tots dos a terra i fer el vol en solitari.

Li caigueren crítiques de totes bandes, tant dels qui l'acusaren de poca galanteria per deixar una dama plantada, com dels que li retragueren, escandalitzats, que hagués proposat una dona de volar, sense comptar amb la poca consideració que els mereixia la desvergonyida que s'havia deixat temptar. Lunardi es lamentava per carta que alguns rivals *no poden sofrir que jo, després d'haver estat el primer viatger aeri a la Gran Bretanya, hagi de ser el primer que acompanyi una dama pels aires, i que hagi d'estendre's pel món la notícia que la primera viatgera aèria va ser conduïda per Lunardi.*

D'esquerra a dreta, Biggin, Sage i Lunardi en el moment d'enlairar-se, el 29 de juny de 1785.

Més lleugers que l'aire

El dia 29 de juny de 1785 Lunardi pogué complir la seva promesa, en elevar-se feliçment en companyia del seu amic Biggin i la senyoreta Sage, que tingué l'honor de ser, finalment, la primera dona britànica a volar, ja que la pionera absoluta havia estat la francesa Elisabeth Thible, com hem vist. L'aeròstat recorregué tretze milles i aterrà prop de Harrow-on-the-Hill, concretament en un camp sembrat de fenc. Les iras del pagès foren aplacades per un jove estudiant, que es brindà a pagar les destrosses i després carregà Letitia Ann Sage a pes de braços fins al pub local, on fou acollida triomfalment, mentre Lunardi prosseguia el seu vol fins més enllà de Chester.

Lunardi encara faria un vol més a Londres, abans de traslladar-se a Escòcia, on realitzaria una sèrie de cinc enlairaments, en un dels quals, el 20 de desembre de 1785, patí un seriós accident en caure en alta mar, on s'hi passà llargues hores abans de ser rescatat per un vaixell de pesca que passava casualment. Pitjor encara fou la desastrosa experiència esdevinguda l'agost de 1786, a Newcastle, quan un dels seus ajudants fou enganxat per l'àncora del globus en el moment d'elevar-se. Quan ja era a una certa alçada, la corda es trencà i el noi morí estavellat contra el terra.

Aquest accident féu declinar la popularitat de Lunardi, que ja no tornaria a volar a la Gran Bretanya.